

Till Utbildningsdepartementet

Dnr U2021/02670

Yttrande över skrivelsen Nationell plan för trygghet och studiero Ds 2021:13, Dnr 638/2021

Utbildningsdepartementet har skickat skrivelsen "Nationell plan för trygghet och studiero", Ds 2021:13 på remiss till barn och utbildningsnämnden, Helsingborgs stad.

Synpunkter från barn- och utbildningsnämnden

Nämnden delar uppfattningen att en skola präglad av trygghet och studiero är en rättighet för alla elever och en grundförutsättning för lärande och utveckling. Nämnden menar dock att de förslag som presenteras, inte med självklarhet kommer att leda till att elevers trygghet och studiero ökar. Befintlig lagstiftning är i de flesta fall tillräcklig för att hantera de situationer som riskerar leda till brister i trygghet och studiero. De förtydliganden och skärpningar i skollagen som föreslås kan i bästa fall bidra till att öka systematiken i arbetet med trygghet och studiero, men kan i sämsta fall leda till ökade krav på dokumentation och handläggning utan att elevers trygghet och studiero för den skull kommer att öka.

De brister som finns idag beror oftast på brister i tillämpningen. Grunden för elevers trygghet och studiero är ett främjande arbete där lärarnas förmåga att motivera elever och leda elevers lärande spelar en avgörande roll. Nämnden saknar ett fördjupat resonemang om de faktorer som påverkar studieron och hade gärna sett fler förslag om hur det främjande arbetet med studiero kan förstärkas.

Synpunkter på specifika förslag

Avsnitt 6.2 Regleringen av det systematiska kvalitetsarbetet förtydligas samt avsnitt 9.2 Elevernas delaktighet i arbetet med ordningsreglerna ska säkerställas och hur de följs ska följas upp

Nämnden lämnar följande kommentar till förslagen i avsnitt 6.2 och 9.2 om att det ska anges i skollagen att uppföljningens resultat ska analyseras och insatser genomföras.

Varje huvudman och enhet ska enligt skollagen bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete för att utveckla undervisningen. Ett systematiskt kvalitetsarbete bygger på att man, utifrån gjorda

erfarenheter, förfinar och förbättrar arbetssätt, processer, organisering, med mera. Att analysera orsaker och identifiera förbättringsinsatser ingår således redan i ett systematiskt kvalitetsarbete. Nuvarande reglering hindrar inte huvudmän och enheter från att analysera och vidta åtgärder. De brister som kan finnas har oftast andra förklaringar. Att skriva in i skollagen att ordningsregler eller andra frågor i det systematiska kvalitetsarbetet ska följas upp, analyseras och summeras är således förtydliganden vars effekt på tryggheten och studieron kommer att bli mycket liten, om ens någon.

Avsnitt 6.4.2 Skolinspektionen ska alltid vara motpart när myndighetens beslut överklagas

Förslaget avstyrks.

Att en kommun inte är part i förvaltningsdomstol gäller inte bara inom skolan utan är en generell processrättslig princip. Om kommuners möjlighet att vara part i förvaltningsdomstol ska ökas så bör den frågan i så fall föregås av en utredning som analyserar vilka effekter detta skulle få på rättssystemet som helhet.

Avsnitt 7.2 Huvudmannen ska ha ett tydligare ansvar för klagomålshantering

Förslaget att huvudman aktivt ska verka för att rutinerna är kända avstyrks.

Nämnden instämmer i att en väl fungerande klagomålshantering ger underlag till att utveckla undervisningen. Det ligger i huvudmannens intresse att ta emot synpunkter och klagomål från vårdnadshavare och andra och därmed få värdefull information om vilka förväntningar som finns och vad som uppfattas brista. Det ligger också i huvudmannens intresse att utreda klagomålet och återkoppla till den som framfört synpunkten. Det framgår redan av befintlig lagstiftning att huvudmannen ska ha skriftliga rutiner för att ta emot och utreda klagomål och att huvudmannen ska informera om rutinerna. I de flesta kommuner innebär detta att information om hur man framför klagomål finns tillgänglig på skolans och/eller kommunens hemsida och i informationsmaterial av olika slag.

Att därifrån ta steget till att huvudmän aktivt ska verka för att rutinerna är kända och därmed uppmuntra till klagomål menar nämnden kan leda till att utvecklingsarbetet kommer att behöva inriktas på att ta hand om specifika klagomål istället för att inriktas på utbildningen som helhet. Hanteringen av ett stort antal klagomål riskerar att ta kraft från det systematiska kvalitetsarbetet där dialog, samtal och erfarenhetsutbyte med elever, personal och vårdnadshavare är en viktig del. Att uppmuntra klagomål riskerar också att leda till att den viktiga dialogen med vårdnadshavare förskjuts från att handla om det gemensamma ansvaret för elevers utveckling till att finna fel i skolans agerande.

Avsnitt 12.5.2 Det ska bli enklare att besluta om avstängning i upp till två veckor i de frivilliga skolformerna

Förslaget att rektor ska kunna fatta beslut om att stänga av elev under som längst två veckor under ett kalenderhalvår utan att beslutet behöver prövas av huvudmannen samt förslaget att rektor ska kunna stänga av en elev från viss utbildning med praktiska inslag i de frivilliga skolformerna under som längst två veckor utan att beslutet behöver prövas av huvudmannen avstyrks.

Att stänga av en elev är en ingripande åtgärd. I de flesta fall ska andra, mindre ingripande åtgärder, ha prövats innan en avstängning kan bli aktuell. Ur elevens synpunkt kan det ses som en rättssäkerhetsfråga att beslut om avstängning prövas av huvudmannen. Huvudmannens roll i beslutsfattandet kan ses som en garant för att avstängning inte sker lättvindigt. Att frånta nämnden den rollen kan leda till att synen på kortare avstängningar gradvis ändras så att avstängning inte längre ses som en omfattande ingripande åtgärd. Tröskeln för att stänga av en elev riskerar därmed sjunka.

Avsnitt 10 Användningen av mobiltelefoner i skolan ska regleras

Nämnden lämnar följande kommentar till förslaget om mobiltelefoner.

Mobiltelefoner kan vara ett stöd i undervisningen eller ett störningsmoment. Mobiltelefoner som används på ett medvetet sätt kan stödja elever och underlätta inläring. Men mobiltelefoner kan också påverka elevers trygghet, studiero och inläring på ett negativt sätt. För att ha en bra balans mellan de positiva och negativa effekterna så arbetar skolorna fram överenskommelser som reglerar mobiltelefonanvändningen. Det finns också möjlighet att omhänderta mobiltelefoner. I de flesta skolor samlas mobiltelefonerna in vid skoldagens början och återlämnas till eleverna vid skoldagens slut.

I skrivelsen föreslås att regleringen av mobiltelefonanvändning ska skrivas in i skollagen och det ska framgå i skollagen under vilka förutsättningar mobiltelefoner får användas. Nämnden kan konstatera att både dagens reglering och den föreslagna regleringen syftar till att uppnå samma sak, dvs att tydliggöra under vilka förutsättningar mobiltelefoner kan användas i skolan. Förslaget förväntas därför inte innebära någon större skillnad i praktiken.

Helsingborg den 26 augusti 2021

Maria Winberg Nordström (L)
Ordförande